

stranu Papi. Tako i ostali po redu. Na sličan način je izvršena Pričest koncelebranata. Poslije Agnus Dei prvi je koncelebrant razlomio tri velike hostije na po četiri dijela, drugi koncelebrant druge tri. Onda su koncelebranti spomenutim redom pristupali Papi, uzimali svaki po jedan komadić hostije na patenu i odlazili na svoja mjesta. Kad je »uzimanje pričesti« bilo završeno, svi su koncelebranti zajednički izmolili »Domine, non sum dignus« i uz obične molitve uzimali u usta Pričest. Slično je bilo s Pričešću pod prilikama vina. Papa je otpio malo presv. Krvi, a koncelebranti su prilazili s patenom i žličicom, zahvatali žličicom u kalež, prinosili je ustima i odlazili. Poslije je svaki išao jednom od stolova zbog ablucije.

Ostatak Mise tekao je kao obično: koncelebranti su opet zauzeli mjesta kao u Predmisi (iza Pape, stojeći), samo je Papa govorio riječi celebranta, dok su koncelebranti odgovarali zajedno sa saborskim ocima. Papa je dao blagoslov kao obično, zadnjeg Evandjelja nije bilo.

Tako je izgledala koncelebracija 14. rujna. To sigurno nije završni oblik, ali se već vidi da će buduća koncelebracija biti aktivnija i bujnija nego što se to dalo zamisliti po dosadašnjim Misama ređenja i biskupske konsekracije.

ALFRED PICHLER, biskup

ŠTO JE VIJEĆE ZA PROVEDBU UREDBE O SVETOM BOGOSLUŽJU UČINILO U PRVIH ŠEST MJESECI?

Naše će čitaoce zanimati ovaj izvještaj što ga je tajnik Vijeća napisao u »Osservatore Romano« 23-IX-1964. Iz njega se vidi kako se temeljito i svestrano priprema liturgijska obnova.

Vrlo važna ovdje više puta spomenuta i potanje prikazana »Uputa za ispravno provođenje Uredbe o svetom bogoslužju« izišla je u »Os. Rom.« 24. IX 1964. Njezin se prijevod može naručiti kod uprave našeg lista.

UREDNIŠTVO

»Vijeće za provedbu Uredbe o svetom bogoslužju« ustanovljeno je od Sv. Oca 29. II ov. god. i već je 11. III imalo svoju prvu plenarnu sjednicu. Tim je Vijeće službeno započelo svoj rad. Po izgledu skromna sjednica uspostavila je vezu između raznih članova koji su, usprkos kratkog roka, stigli sa

svih strana svijeta. Na sjednici je predsjednik kard. Jakov Lercaro održao uzvišenu uvodnu riječ, a tajnik opširan izvještaj tajništva. Svi su prisutni postali svjesni delikatne i vrlo odgovorne zadaće koju im je povjerio Sv. Otac: organizirati Vijeće; pripremiti Uputu koja će prema koncilskoj Uredbi i apostolskom pismu »Svetu liturgiju« od 25-I-1964 jasno označiti uloge teritorijalnih crkvenih vlasti dok se čeka reforma obreda i liturgijskih knjiga; primjenjivati slovo i duh koncilске Uredbe; organizirati i voditi rad studijskih grupa i pripremu nacрта za liturgijsku reformu.

Organizacija rada

Sav je ovaj posao, pokrenut u času prve plenarne sjednice, sada već dostigao važne etape.

Vijeće je dobilo svoj konačan izgled: 41 član (jedan, pok. Mons. Valentini je nenadano ostavio ovaj svijet 11. V) iz 27 naroda (nas zastupa preuz. banjalučki biskup Mons. Alfred Pichler) tvori s predsjedništvom dobro usklađeno upravno tijelo.

Konsultori, dandanas njih 132, izabrani su i podijeljeni u 40 studijskih grupa po trostrukom kriteriju: prema strukama, narodnosti i mogućnosti da se sastaju. Oni su već izvršili temeljit posao orijentacije i istraživanja. Njima je pridružen ne manji skup savjetnika (consilarii) kojima se svaki put posebno povjerava da prouče ili ispitaju neki određeni problem.

Uputa se nalazi pred završetkom svoga puta; primjenjivanje Uredbe »po slovu i duhu« vrši se pomnjivo i revno svakog dana od slučaja na slučaj; u znatnoj su mjeri odobrene odluke biskupskih konferencija.

Poslije prve plenarne sjednice od 11. III Vijeće je imalo još druge dvije: jednu od 17. do 20. travnja i drugu od 18. do 20. lipnja.

Plenarna je sjednica u travnju najviše raspravljala o utvrđenju kriterija i normi po kojima će se potvrđivati odluke biskupskih konferencija, a te je kriterije odobrio Sv. Otac u audijenciji danoj kardinalu predsjedniku 21. IV. Time je postavljena baza na temelju koje se potvrđuju odluke biskupskih konferencija (u vezi s koncilskom Uredbom o svetom bogoslužju). Oci su se u travnju bavili još ovim predmetima: ispitali su prve nacрте za koncelebraciju i za pričest pod obje

prilike, te nacrt Upute. Na kraju im je dan opći informativni izvještaj o problemima što ih donosi reforma Mise i časoslova.

Na plenarnoj su sjednici u lipnju oči bili zaokupljeni ispitivanjem sheme za Uputu, koja je bila potpuno prerađena, te shemâ za koncelebraciju i za pričest pod obje prilike, ispravljenih prema primljenim primjedbama. Sve je tri sheme onda kard. Lercaro podastro Sv. Ocu 26. VI. Još su Mons. Wagner i kan. Martimort po drugi put obavijestili članove Vijeća kako napreduju proučavanja oko reforme Mise i časoslova.

Rad se je studijskih grupa naravno odvijao na temelju što su ga postavile te opće sjednice Vijeća.

Prva je grupa, zadužena za reviziju kalendara, održala tri sjednice: dvije u Louvainu i jednu u Rimu, a skoro će slijedeću održati u Rimu, da utvrdi opća načela po kojima će se izvršiti revizija kalendara za opću Crkvu. Kroz listopad ili početkom studenoga taj će nacrt biti podnesen Vijeću na ispitivanje.

Druga je grupa »za preradbu prijevoda psalama« sastavljena od 6 biblicista i liturgista, posebno kvalificiranih i nastanjenih u Rimu. Dosada je u 27 sjednica izvršila reviziju 25 psalama, koji su onda poslani u pretres tridesetak stručnjaka, izabranih u 24 naroda na svih pet kontinenata. Njihove će primjedbe biti dragocjene za konačne ispravke i izmjene, da se tako postigne zadovoljavajući tekst. Grupa je poslije ferija jače prionula uz posao 17. IX. Predviđa se da će revizija čitavog psalterija tražiti još dosta mjeseci rada.

Posebnoj je grupi dodijeljena zadaća da razvrsti psalme u časoslovu. U liturgijskoj tradiciji skoro svaki psalam ima svoju »povijest«, prema tome kako je bio upotrebljavan od raznih »cursus« i u raznim ustrojstvima istočnih i zapadnih obreda. Sadanja će se reforma morati u vrlo širokoj mjeri poslužiti tom bogatom tradicijom i ujedno se prilagoditi pastoralnim zahtjevima.

Tri grupe proučavaju probleme koji se odnose na biblične, patristične i historične lekcije časoslova. Sve tri grupe vode priznati stručnjaci. Dosad su imali 10 sastanaka za pripremu programatskih načela po kojima će se postupati.

Dvije se grupe bave pjesničkim i muzičkim dijelovima časoslova: himnima, responsorijima i antifonama.

Druga skupina grupâ ima posebnu, dapače najvažniju zadaću u svoj liturgijskoj reformi: sv. Misu. Tu je zaduženo

ukupno pedesetak stručnjaka, (među njima i naš Dr Dragutin Kniewald).

Od svih je grupa najviše opterećena 10. »o redu Mise«. Dosada je održala tri važna sastanka: prvi u Trieru u travnju, drugi u Einsiedelnu početkom svibnja, treći u švicarskom Friburgu od 23. do 28. kolovoza. Četvrta će biti ovih dana u Rimu. Na tim su sastancima uzeli učešća, uz tajnika Vijeća, konsultori iz Njemačke, Austrije, Francuske, Španjolske, Švicarske, Kanade i Italije. U Friburgu su se toj 10. grupi pridružili i izvjestioci i tajnici ostalih 7 sekcija koje se bave sv. Misom. I te su grupe prije sastanka u Friburgu održale jednu ili više sjednica, da zajedno ustanove probleme i kriterije svog rada.

Onaj tko se udube u studij Mise s namjerom neke reforme susreće se s vrlo velikim problemima. Ne samo što ne odgovaraju rubricistički podaci nego su nedovoljni i oni iz povijesti, tradicije, teologije i kateheze, kad ih se uzme zasebno. Treba s temelja preispitati cjelokupan obred Mise u svjetlu liturgijskog pastorala, gledajući obred više iz crkvene lađe negoli iz svetišta. A to je pothvat kakvih se dosada nije poduzimalo. Eto zašto studijska grupa poduzima mnogo rasprava, istraživanja i ispitivanja, te napreduje krajnje obazrivo. Držat će se odluke, da nijedne promjene ne predlaže bez zrela promišljenja i samo uz jasno i opširno obrazloženje.

Koncilaska je Uredba povratila Misi na prikazanju biser izgubljen tokom stoljeća: zajedničku molitvu. Za nju je 12 grupa sakupila iz liturgijske i patristične tradicije vrlo bogat materijal, da od njega sastavi izvjestan broj tipičnih obrazaca za opće nakane koji će možda skoro biti predloženi »ad experimentum«.

Istom revnošću rade i grupe koje se bave votivnim i općim (de Comuni) Misama, oracijama, liturgijskom godinom, Pontifikalom i Obrednikom. Isto tako i one kojima je povjeren glazbeni dio časoslova, Mise itd. Mjesto svih neka je poimence spomenuta 25. grupa koja ima spremiti izdanje knjiga za pjevanje. Na više je sjednica izradila opširan program. Kao svoj prvi plod pripremila je izdanje jednog »Kyriale simplex« koji obuhvaća petnaestak jednostavnih napjeva (u smislu čl. 117. koncilске Uredbe), prema kojima će se pjevati ordinarij Mise. Ti su napjevi dobrim dijelom neizdani ili su poznati u liturgijama koje su drukčije od rimske, ili u određenima različitim od Mise. Taj će »Kyriale simplex« dobiti

svoju konačnu redakciju nakon obilnih studijskih napora što ih grupa ovih dana vrši u Solesmesu.

Kad neka shema prođe kroz rešeto raznih redakcija u samoj grupi, prije nego se predloži Vijeću, bit će još ispitana od raznih dotrinarskih potkomisija: teološke, biblične, juridične, historične, stilistične, pa od komisije za pastoralna načela i primjenu, kao i od one koja ispituje probleme međusobnog slaganja. Sav će se taj put na prvi pogled činiti predugim, ali je nužan, da se divno blago liturgije, kod čijeg je skupljanja »sudjelovalo nebo i zemlja«, preda i u novu fazu svoje povijesti u onoj integralnoj i punini duhovne djelotvornosti kojom ga je Crkva čuvala i predavala kroz stoljeća.

Koncelebracija

Na svojoj je plenarnoj sjednici u lipnju Vijeće prihvatilo tekst za obred koncelebracije, što ga je pripremila posebna studijska grupa, a onda je prošao rešeto raznih redakcija, brojnih revizija i nekoliko pokusa. Nacrt je 26. VI predan Sv. Ocu za konačno odobrenje.

Međutim su stizale sve češće molbe za koncelebraciju. Pristankom Sv. Oca dana je dozvola ad experimentum nekoliko puta na mjesec bened. opatijama sv. Anselma (Rim), Montserrat (Španjolska), En-Calcat (Francuska), Maria Laach (Njemačka), Collegeville (USA), Maredsous (Belgija) i studijskom zavodu dominikanaca »Le Saulchoir« (Francuska).

Nadalje je dana dozvola ad actum na molbu preuzv. gg. biskupa prigodom biskupskih posvećenja, svećeničkih ređenja, duhovnih obnova, studijskih sastanaka i hodočašća.

Za koncelebraciju su postavljeni ovi uvjeti: 1) Morao se je ishoditi pristanak mjesnog ordinarija prema čl. 57. Uredbe; 2) Vjerno treba slijediti obred određen od Vijeća koji se dodaje dekretu dozvole; 3) Koncelebrirana neka ne bude više od dvadeset i neka stoje oko oltara; 4) Jedan neka bude odgovoran za obavljanje obreda koji će kasnije izvjestiti Vijeće spominjući poteškoće i predlažući rješenja; 5) U mjestima gdje je dozvola dana na nekoliko puta u mjesecu neka se kušaju razni oblici koncelebracije, tj. kod čitane, pjevane, svečane i pontifikalne Mise.

Iz izvještaja, koji su stigli Vijeću do konca kolovoza, mogu se prabrati ovi utisci: U Opatiji je Montserrat koncelebrirana jedna Misa s ređenjem kod koje je sudjelovao

biskup iz Gerone kao zareditelj, novozaređeni svećenici i dva druga monaha. Drugoj je Misi predsjedao opat koadjutor s 20 koncelebranata, a obavile su se još pontifikalna Misa, čitana Misa s pučkim pjevanjem i dijalogirana sa 6 koncelebranata. »Svi koji su prisustvovali obredu bili su vrlo impresionirani. Neki su vjernici izjavili da im se presv. Euharistija ukazala u novom svjetlu.«

U Maria Laach su održali 7 koncelebracija. »Prema sudu svih obred se je pokazao vrlo dostojanstven i pun uvjerljive snage. Vjerno smo slijedili shemu određenu od Vijeća.«

Iz Collegeville-a pišu: »Bilo je prisutno malo vjernika, jer je konventualna Misa redovito ujutro rano i jer se htjelo poslušati mjesnog ordinarija koji je izrazio želju da se pokus u tom prvom stadiju učini bez oglašivanja. Prisustvovalo je preko sto svećenika raznih biskupija i neki protestanski službenici koji su tih dana imali u našoj opatiji biblični tečaj. Svi ti, pa monasi i neki vjernici zapisaše svoje utiske koji su jednodušno izvrsni.«

Tri koncelebracije obavljene u Maredsous »vjernicima su se vrlo svidjele. Kod one na Veliku Gospu pristupilo ih je sv. pričesti kao nikada dosada. Pet je svećenika dijelilo sv. pričest 20 minuta, a biskup redovničkoj zajednici.«

Dominikanci su iz »Le Saulchoir« poslije dviju koncelebracija pisali: »Opća je impresija odlična kod svećenika i kod vjernika. Ovi su došli u velikom broju i u radni dan, te su vrlo pobožno sudjelovali i pjevali. Više je njih ustvrdilo da su po prvi put osjetili pravo značenje Euharistije, osobito euharistijske molitve (kanona).«

Na poseban su način odjeknula tri slučaja koncelebracije u Lurdu, koliko zbog ambijenta toliko zbog pripreve onih koji su sudjelovali. Prije su se izvršili pokusi potanko, a isto je tako izabrano i kušano zajedničko pjevanje. Dirljivo je bilo sudjelovanje vjernika, naročito kod nekih dijelova, tako kad se je koncelebrantima pridružilo sve mnoštvo vjernika i pjevalo »Pater«, te kad su svi koncelebranti dijelili pričest koju su vjernici primali pjevajući. Brojni su prisutni biskupi i kod pontifikalne i kod čitane Mise istakli jednostavnost, praktičnost i ujedno svečanu veličanstvenost obreda koji lijepo teče zgodnom razdiobom uloga.

U Bellocu (Engleska) »na monahe je i na vjernike učinio duboki dojam kanon, osobito činjenicom što su svi svećenici okruživali oltar, što su razne kretnje vršili zajedno, što su

dio kanona izgovarali na glas i na način da se moglo pažljivo pratiti. Posebno je privlačivo bilo njihovo držanje kod »Hanc igitur« i kod riječi pretvorbe. Neki izrazi, kao »servitutis nostrae... nos servi tui...« dobivaju novo značenje. Osjeća se jedinstvo svećeništva i Crkve. Po riječima svih pričest se ističe kao vrhunac obreda. Poslije Mise su vjernici bili pozvani u dvoranu za sastanke, da izraze svoje dojmove«.

Iz izvještaja o nekim pojedinim slučajevima navodimo samo malo. Mons. Martin, biskup u Nicoletu (Kanada), piše: »Koncelebranti i asistenti tvrde da je obred veličanstven, a obavlja se lako i jednostavno.« Iz Viamao (Brazil): »Koncelebracija je pravi pastoralni uspjeh. Svi, biskupi koncelebranti, svećenici, asistenci i vjernici doživjeli su jake utiske zaista značajnog obreda.«

Na koncu evo posebno zanimivog izvještaja biskupa iz Bobbia, Mons. Zuccarina. Koncelebracija je obavljena u Casalporinu, maloj župi u Apeninima nad Parmom, gdje je revan svećenik svojom ljubavi prema liturgiji znao stvoriti malenu, ali revnu i izglednu župsku zajednicu. Na 20 kolovoza, na blagdan župskog patrona sv. Bernarda, htjelo se uprav tu primjeniti najjednostavniji i za biskupa načešći slučaj: koncelebracija sa župnicima prigodom pastirskog pohoda. Evo kako događaj opisuje sam preuzv. biskup: »Župnik se je Don Ilija Volpi prema propisu pobrinuo da svi pozvani svećenici dobiju izvadak obreda koncelebracije i vjernicima je održao potanku katehezu o tom obredu. I radio je u pokrajinskim vijestima najavio taj izvanredan događaj. Pobrinulo se za posebne letke na ulazu crkava tog dekanata i obližnjih središta.

Ujutro smo par sati prije samog obreda, uz zatvorena vrata, obavili generalni pokus, ja sam i svi svećenici koncelebranti. Veseo sam što mogu izvijestiti da su svećenici pokazali živo zanimanje za dostojno izvršenje povlaštenog obreda. Sa mnom je sudjelovalo dvanaest svećenika, a narod je pažljivo i živo pratio. Propisane smo ceremonije obdržavali savjesno. Mogu reći da su bili oduševljeni jednostavni moji župljani kao i neke nadošle ličnosti.

Po mojem skromnom sudu držim da ne treba ništa izmijeniti u propisanom obredu, jer je sve obavljeno vrlo dostojanstveno i bez koje nezgode. Za sv. pričest sam izabrao način rimske Crkve koja daje povlasticu đakonu da predragocjenu Krv on pruži biskupu i koncelebrantima. Sudjelovanje je

vjernika bilo vrlo živo bez sumnje stoga što župnik vrlo revno nastoji oko svete liturgije. Želim jedino da se ovaj novi oblik liturgijske obnove proširi posvuda i da nađe suglasne kler i vjernike«.

Potvrđene odluke biskupskih konferencija

Treća djelatnost, kojom se je Vijeće bavilo u ovom semestru, sastoji se u ispitivanju i potvrđivanju odluka biskupskih konferencija u liturgijskim predmetima.

Do 15. kolovoza potvrđena su akta 44 konferencija i to: Republika centralne Afrike, Čile, Alžir, Australija, Egipat, USA, Švicarska, Tunis, Novi Zeland, Tailandija, biskupija Port Viktorije, Obala slonove kosti, Južna Afrika, Nova Gvineja, Vietnam, Irak, Pakistan, Velika Britanija, Brazil, Belgija, Karaiba, Urugvaj, Latinski patrijarhat u Jeruzalemu, Škotska, Holandija, Indija, Kolumbija, apost. vikarijat Beyrut, Koreja, Kuba, Kina (Formoza), Švedska, Francuska, Madagaskar, Malaka - Singapur, Japan, Jugoslavija, bretonske biskupije, Senegal, Visoka Volta, Portoriko, Argentina, Paragvaj, Ekvador.

To je odobrenje, ili »potvrda«, izvršeno na temelju čl. 36. Uredbe i br. IX i X apost. pisma »Svetu liturgiju« (od 25-I-1964), te prema kriterijima što ih je Vijeće donijelo na svojoj plenarnoj sjednici u travnju i koje je Sv. Otac potvrdio 21. travnja.

Biskupske su odluke različitog opsega: idu od jednostavnog traženja živog jezika za sama čitanja, pa do organičkog plana koji se proteže na Misu, sakramente, sakramentale i na božanski časoslov. Neke su konferencije donijele i praktične odredbe obzirom na mjesne prilike kako se prihvaćene odluke imaju postepeno primjenjivati.

Akta su uvijek popraćena tekstom prevedenim na narodni jezik kako su ga odobrile dotične biskupske konferencije. Radi se o velikim govorenim jezicima kao i o raznim lokalnim jezicima s određenom raširenosti. I tu je ljestvica vrlo široka, pa po neki put dovodi do kolebanja sa svojim nesigurnim, iako svijetlim izgledom. Treba dodati da se ni u jednom slučaju nije za prijevode prešlo ograničeno polje eksperimentiranja. Nekoji su episkopati ustanovili vlastite komisije sa raznim sekcijama (biblična, teološka, jezična, glazbena), koje su potrebne za ozbiljan i temeljit rad. Tako je učinio francuski episkopat i CELAM za latinsku Ameriku.

Na polju će prijevoda trebati određeno vrijeme da se dođe do dobrog, trajnog i liturgije dostojnog teksta. S toga se je u međuvremenu većinom zasad poslužilo prijevodima koji već postoje.

Na kraju se velikim zadovoljstvom može opaziti da se poslije prvih nesigurnih časova prilazi k oblikovanju jezičnih grupa, koji put odričući se nacionalnih posebnosti, ali s velikom prednošću da se zajednički pripreme tekstovi u narodnom jeziku, koji će biti ozbiljni, doktrinalno sigurni, te tipografski i troškovno prihvatljivi. Da se olakoti ovaj posao, koji se obavlja usporedno s radom grupa Vijeća, predviđa se da se početkom 1965. održi zajednički sastanak svih biskupskih komisija koje pripremaju prijevode liturgijskih tekstova u razne jezike, da se tako postave ozbiljne i zajedničke norme i da se međusobno pomažu u poslu raznovrsnim iskustvima.

»Uputa«

Vijeću je bilo odmah na početku naredeno da pripravi jednu Uputu koja će pojasniti koncilsku Uredbu i apost. pismo od 25-I. Ta je Uputa od 5-III prošla kroz četiri sheme. Ispitalo ju je četrdesetak konsultora, a zatim članovi Vijeća, pa je 20. VI postigla svoju završnu fazu. Tada je konačna shema mogla biti izručena u uzvišene ruke Sv. Oca.

Uputa se sastoji od 5 glava koje nose odnosne naslove koncilске Uredbe koju ona slijedi po ritmu i načinu. Nadahnjuju je slijedeći kriteriji:

a) Zadržana su samo tumačenja koja imaju zaista opće značenje, dok se namjerice izbjegavalo sve što je plod osobnih razrađivanja i mišljenja.

b) Od premnogih su prijedloga za razne dozvole prihvaćeni samo oni koji ne prejudiciraju buduću opću reformu, pa je svaku odredbu preispitala odnosna studijska grupa i njihova su mnijenja prihvaćena i onda kad su mogla izgledati pretjerano »razboritima«.

c) S druge su strane prihvaćeni razni prijedlozi koji će se u nekim krajevima činiti suvišnima, jer su tu takove legitimne i dozvoljene liturgijske inicijative već u punoj porabi, na korist pobožnosti vjernika, a drugdje su ili nepoznati ili se vrše slabo ili ne dosta dobro. Tako napr. »molitva vjernika« (na prikazanju Mise), biblično-liturgijski satovi, liturgijske komisije itd.

d) U ceremonijalnom je naprotiv dijelu Upute doneseno samo ono bitno, jer su običaji krajeva i crkava tako različiti da se smatralo shodnim službeno se zadržati samo na nužne propise kako se autentično i ispravno ima primijeniti koncilski Uredba.

Prva se glava, suglasno s odnosnom glavom Uredbe, tiče općih načela, utvrđuje norme za neposrednu primjenu nekih tačaka koje se mogu provesti prije reforme liturgijskih knjiga i odnose se: 1) na poučavanje liturgije na teološkim fakultetima i u sjemeništima; na liturgijski odgoj pripravnika svetišta, sjemeništara i pitomaca redovničkih domova. Te je norme Vijeće proučilo zajedno sa Sv. Kongregacijom za sjemeništa i univerze, te sa Sv. Kongregacijom za redovnike; 2) na »kompetentnu vlast« u liturgiji; 3) na reviziju »klasa« ili stanovitih povlastica kod liturgijskih obreda; 4) na pojednostavljenje nekih najobičnijih obreda (nakloni koru, poljupci, kađenja i izdavanje liturgijskih tekstova u narodnom jeziku; 7) na liturgijske komisije.

Druga se glava odnosi na Misu i sadrži organski skup mjera čija će primjena učiniti služenje Mise i sudjelovanje kod nje lakšim i življim. Te se mjere tiču »reda Mise«, čitanja i pjevanja između njih, homilije, »molitve vjernika«, kao i dijelova koji se mogu govoriti na narodnom jeziku.

O sakramentima i blagoslovinama govor u gl. III, gdje jasne i konkretne odredbe nastoje pojednostaviti i srediti neke odrede kod kristenja, potvrde, bolesničkog pomazanja i ženidbe.

Zatim dolazi časoslov (gl. IV) s propisima o moljenju oficija za one koji su vezani na kor, o malim časoslovima i o njihovoj obavezi za članove ustanova staleža savršenstva, o jeziku kojim se treba služiti.

Konačno V glava govori o gradnji kulturnih mjesta i osobito oltara pod vidikom da se postigne djelatno učešće vjernika. Pristupa dakle k nekim problemima ne malog značenja, pa i za umjetnike i arhitekta. Častan i zgodan smještaj ambijenta nije nego okvir kulta, ali okvir dragocjen koji je poduzetnom i revnom svećeniku od velike pomoći, da »sveti puk Božji« oko oltara, tj. oko Gospodnjeg stola opet shvati duboki smisao Božje obitelji i potiče njegovu pobožnost.

Eto dakle dokumenta koji liturgijskom pastoralu otvara najšire mogućnosti: organički skup pojednostavljenja i refor-

mi koji se bez protivljenja i bez poteškoća može uklopiti u živo tijelo liturgije, kao prvi korak k postepenoj primjeni one liturgijske obnove koja je jedan od najviše očekivanih plodova ekumenskog sabora.

* * *

Rad smo Vijeća u prvih šest mjeseci njegova života pregledali samo na brzu ruku i pod glavnim vidicima. Rad je to pozornog studija i strpljivog istraživanja, sa stalnim shvaćanjem dične prošlosti i današnjih pastoralnih zahtjeva. Sve drugo nego površan i brz rad, kako je možda tko mislio. Rad je to studija, razmatranja i molitve. Prevario bi se i tko bi se nadao da se liturgijska reforma može izvesti u kratko vrijeme. Dobri bi p. Delehaye SJ, bolandista, ponovio što je zapisao o reviziji Martirologija :»Non est opus unius diei nac ludus puerorum — Nije to posao jednog dana ni dječja igra«!

Treba dakle obuzdavati opasnu nestrpljivost i štetnu neumjerenost. Na čitavom zakonodavnom putu od svih članaka Uredbe valjda nijedan nije uživao toliko jednodušnog suglasja kao § 3 čl. 22: »Neka nitko drugi, pa ni svećenik, u liturgiji po svom nahođenju bilo što ne doda, ukine ili mijenja.« Treba istaći umetak: »pa ni svećenik«. Na području bogoslužja samovolja ili osobna inicijativa ne može se opravdati ni kojom željom za većim dobrom ili za nepogrešivim pastoralnim sredstvom.

Međutim će objavljivanje Upute donijeti dašak novog života i nade. Dozvole, u koliko ih se moglo učiniti u okviru Uredbe i na temelju sadanjih liturgijskih knjiga, bit će djelotvorna pomoć pastirima koji hoće da ozbiljno rade u dušama pomoću liturgijske obnove.

A ne treba ni ostati besposlen u očekivanju da Vijeće završi svoj rad. U pojedinim narodima ostaje otvorenim neizmjereno polje za rad liturgijskog pastorala. Kler će postepeno primjenjivati odluke što ih donesu biskupske konferencije. Komisije imenovane od kompetentnih vlasti pripremit će zgodne tekstove. Svi su pozvani da prodube shvaćanje liturgije za sebe i za druge, pa da liturgijska Uredba zaista bude značila procvat vjerskog i duhovnog života kršćanskog puka.

A. Bugnini

Dodatak.

Vijeće, o čijoj se djelatnosti gore govori, primio je Sv. Otac Pavao VI u posebnu audijenciju 29. X 1964. Bili su prisutni članovi i savjetnici tog dana prisutni u Rimu. »Veliku obitelj« od 250 članova i savjetnika tog Vijeća predstavio je Sv. Ocu predsjednik kard. J. Lercaro latinskim govorom. Papa je isto tako odgovorio latinskim odužim govorom, u kojemu je između ostalog istaknuo: »Najviše do vas stoji, da se vrlo mudri propisi Sabora rado prihvate, sve više uzljube i da kršćanski puk postepeno posve uskladi svoje ponašanje s njihovim smislom«. Zatim im je predočio norme kojih se trebaju držati u svojem teškom i vrlo odgovornom poslu: sve liturgijske molitve i obredi moraju vjerno izražavati pravi katolički nauk; svojim oblikom biti dostojne Božjeg veličanstva; isticati se pobožnošću, kratkoćom i jednostavnošću; i konačno — što je saborske oce navelo da su donijeli ovakvu liturgijsku Uredbu — da vjernici mogu što aktivnije sudjelovati u liturgijskim činima. Pri koncu je sv. Otac naglasio: »Kako vidite, čeka vas dug put, pun uzbrdica. Budući da je vaše nastojanje već donijelo radosne plodove — od kojih je glavni nedavno od Svetog zbora obreda proglašena liturgijska Uputa — gajimo vrlo obilne nade u vaš budući rad. A znate da na vas svraćamo oči ne samo Mi nego i čitava Crkva, uprav uzbuđenim očekivanjem (trepida expectatione)«.

Među onima koji željno očekuju plodove rada ovog Vijeća sigurno su i čitaoci našeg lista. Ali — koliko se tog važnog posla sjećamo u svojim molitvama? Pridružimo barem i tu nakanu svagdanjoj molitvi kojom združujemo svoje moljenje časoslova sa Sv. Ocem za čitav saborski rad. o. M. K.

Potrebno je da često idealnu sliku Crkve kakvu je Krist htio osnovati usporedimo sa stvarnom slikom Crkve kakva nam se danas pokazuje.

Pavao VI

MAŠNIK, VODITELJ OBREDA

Obnovljeni obredi velikega tedna (zlasti veliki petek in velikonočna vigilijska) so nam spet približali tisto idejo, ki bi morala voditi vse liturgijske obrede, in jih po koncilu najbrž tudi bo, da je namreč duhovnik, celebrant, tisti, ki vodi vse obrede in da se jih vsi navzoči udeležujejo na njim primeren način (Instrukcija o cerkveni glasbi in liturgiji iz 1. 1958, št. 93).

Ker smo duhovniki v veliki večini že vzgojeni v tistem duhu, ki je v maši cenil predvsem mašnikovo osebno duhovno